

Täysistunto

Torstai 21.9.2017 klo 9.59—21.24

28.1. Suullinen kysymys viittomakielen tulkkauspalveluista (Jyrki Kasvi vihr)

Suullinen kysymys SKT 117/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Kasvi.

Keskustelu

16.00 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuodenvaihteessa useita satoja viittomakielen tulkkeja jää ilman työtä. Tämä johtuu siitä, että Kansaneläkelaitos on ottanut itselleen koordinoituvastuun viittomakielen tulkkausten välittämisen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että suuri osa tulkkauspalveluista välittävistä yhtiöistä on rajautunut pois tästä palveluntarjoajien poolista, joille on tehty puitesopimus. Käytännössä tulkkien määrä putoaa 850:stä 450:een. Kysynkin: miten hallitus aikoo turvata viittomakielen tulkkien saatavuuden myös ensi vuonna, kun tulkkeja on todellakin saatavissa vain murto-osa aikaisemmasta määrästä?

16.02 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kasvi, te tiedätte, että sydämeni varmasti sykkii viittomakielelle, olen viittomakielisestä perheestä. On perin juurin onnetonta, että näitä viestejä nyt kantautuu.

Kela on todellakin tehnyt tämän kilpailutuksen ja uudelleenorganisoinnin koskien viittomakielen tulkkausta. Kilpailutus on nyt käyty, ja siihen liittyen järjestetään sitten loka-kuussa kuulemistilaisuus, joten tässä ei varmasti vielä kaikkea lopullisesti tiedetä siitä, mitä tämän viimeisimmän kilpailutuksen osalta tulee.

Mutta voitte uskoa, ja vakuutan sen, että viittomakielen ja tulkkauksen eteen tulen tekemään töitä.

Puhemies Maria Lohela: Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.02 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitos on muuttamassa myös viittomakielen tulkkauspalveluiden sopimusehtoja. Ensi vuoden alusta lähtien palveluntuottajille ei esimerkiksi korvata tulkin työmatkoihin käyttämää aikaa. Käytännössä tämä heikentää tulkkauspalveluiden saatavuutta harvaan asutuilla alueilla, joilla matkoihin voi kulua enemmän aikaa kuin itse tulkkaukseen. Uusien sopimusehtojen mukaan tulkki ei voi myöskään enää joustaa, vaikka tulkkauksen tarve venyisi syystä tai toisesta. Tarpeen venyminen on kuitenkin tavallista, sillä kaikkia tilanteita ei esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

Kelan toimistossa asioitaessa voi etukäteen ennustaa. Viittomakielen tulkkauksen tarkoitus on, että viittomakieltä käyttävä henkilö pystyy tasavertaisesti osallistumaan yhteiskuntaan. Siksi kysynkin: miten viittomakielen tulkkauspalveluiden saatavuus turvataan ensi vuonna myös erityisesti harvaan asutuilla alueilla?

16.03 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äärimmäisen hyvä kysymys. Tulen harva-alueelta itsekin ja haluaisin kyllä tietää sen, miten meillä esteetön yhteiskunta toteutuu, ja näin ollen kyllä kannustan tietysti Kelaa ratkaisemaan tätä ongelmaa ja myöskin Kelan valtuutettuja, jotka kansanedustajista koostuvat, ja täällä salissa istuu useita Kelan valtuutettuja. Toivon myös, että me kaikki yhdessä voimme tätä pohtia, samoin kuin sitten tietysti Kelan hallitus. Totta kai he noudattavat Suomen lakeja, ja meidän täytyy katsoa, onko sitten ehkä lainsäädännössä jotain muutettavaa. Mutta sen viestin täytyy myöskin tulla Kelalta ministeriöön päin, että tätä voidaan edistää.

16.04 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Är regeringen medveten om den oerhört svåra och trängda situation de människor som använder sig av det finlandssvenska teckenspråket befinner sig i? Inga tolkar har utbildats i Finland sedan början av 90-talet, ingen utbildning ordnas sedan början av 90-talet, forskning saknas och så vidare. Hela infrastrukturen saknas.

Arvoisa hallitus, oletteko tietoisia siitä, miten hankala tilanne on niillä, jotka käyttävät suomenruotsalaista viittomakieltä? Koulutusta ei ole järjestetty moneen, moneen kymmeneen vuoteen, tulkkeja ei ole koulutettu, eikä löydy tutkimusta, ei mitään, joten minä kysyn: miten tulette huolehtimaan, että myös ruotsinkieliset saavat nyt tulkkausta tämän jälkeen, koska meillä ei ole sama lähtökohta kuin suomenkieliselä puolella?

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä, ja tässä täytyy kiittää myös edellistä hallitusta, joka sai aikaan viittomakielilain, joten ihan toivon, että älkää ampuko viestin tuojaa, koska tämä ongelma on ollut jo vuosikymmeniä ja nyt vasta se alkaa uskoakseni korjaantumaan ja myöskin, totta kai, se vaatii rahaa ja vaatii viime kaudella rahallista satsausta siihen, että ruotsinkielinen viittomakieli otettiin huomioon. Näiltä osin olen tavannut molempia, sekä Suomen ruotsinkielisiä että suomenkielisiä tulkkeja, viittomakielisiä tulkkeja, monissa eri tilaisuuksissa, ja tästä kysymyksestä on juurikin käyty hyviä keskusteluja.

16.06 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Puhuja käyttää 2 sekuntia viittomakieltä] Olen hyvin surullinen tilanteesta. Viittomakielilaki hyväksyttiin kaksi vuotta sitten, se oli suuri edistysaskel. Sen tarkoitus oli taata sananvapaus ja ilmaisunvapaus omalla äidinkielellä, ja se on ministeri Mattilan ja minun äidinkieleni. Siksi olen surullinen myös tästä vastuun välttelystä.

Teimme kesällä edustaja Mäkisalo-Ropposen kanssa kirjallisen kysymyksen tästä tulkkauspalvelun tulevaisuudesta, 7 200 ihmistä allekirjoitti adressin. Voitteko te nyt luvata, että puututte tähän viittomakielilain henkeä ja mahdollisesti myös kirjainta rikkovaan menettelyyn?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksestä, samoin minä ajattelen. Kyllä, minä haluan, että viittomakielilain henki toteutuu, ja olen sitä mieltä, että Kelan myös täytyy noudattaa lakia. Kuten tiedämme myös sen, asia on nyt kesken. Tästä kilpailutuskierros on käyty, tästä järjestetään kuuleminen. Nyt on aika puuttua meidän yhdessä, Kelan valtuutettujen, Kelan hallituksen, meidän kaikkien, me teemme tästä paremman maailman ja viittomakielisille es-teettömämmän yhteiskunnan.

16.07 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että viittomakielen palvelut ovat sellaisia, joissa maakuntauudistus ja digitalisaatiohankkeet pystyvät antamaan apua. Haluaisinkin kuulla ministeri Vehviläiseltä, kuinka digihankkeet tällä hetkellä etenevät ja kuinka siellä pystytään kuroma sen välimatkaa ja mitä esimerkiksi tulkkauspalveluissa on tehtävissä. Tulkkauspalvelu toteutettuna digitalisaation kautta hävittää sen välimatkan, ja parhaita tulkkauksen ammattilaisia ja osaajia pystytään hyödyntämään eri puolilta Suomea. Voitteko kertoa, ministeri Vehviläinen, mitä hallitus on tällä saralla tehnyt?

16.08 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta, että varmasti tämä viittomakielilaki, joka on kaksi vuotta sitten hyväksytty, on se perusasia. Siihenhän sen pitää pohjautua, että viittomakieliset saavat sen oikeuden ja — niin kuin täällä tuli esille — ruotsinkielisten viittomien osalta myös.

Sitten totean tähän edustaja Heikkisen kysymykseen, että ensi vuonna meidän on laitettava kansalliseen toimeenpanoon myös saavutettavuusdirektiivi, ja se tarkoittaa sitä, että myös sellaiset erityisryhmät, jotka pystyvät hyödyntämään digitalisaatiota ja sähköisiä palveluita, ovat siellä saavutettavuuden piirissä, ja ehkä tämä osaltaan voi tuoda sitten apua tähän viittomakielenkin käyttöön. Eli todellakin, kuten tässä edustaja totesi juuri, kaikki ei ole aina fyysisesti toteutettavissa. Voin sanoa, että en tunne riittävän hyvin viittomakielen asiaa sanoakseni, miten se käytännössä toteutettaisiin, mutta mahdollisuuksia tulee enemmän ja piiskaa tulee enemmän, koska tämä saavutettavuusdirektiivi on laitettava toteen.

16.09 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uuden viittomakielilain henki on se, että jokaisella on oikeus omaan äidinkieleensä, että lapset saavat opetusta viittomakielellä, jos se on heidän äidinkielensä, että elintärkeät palvelut ovat saatavissa viittomakielellä. Nyt tämä tilanne, että Kela ei ole myöntänyt tulkkeja, on täysin absurdi. Ihmiset ovat hädissään, palvelut eivät toimi, tulkkeja on jäämässä työttömäksi. Toivon, että hallitus puuttuu tähän vahvemmin kuin nyt sieltä ministeriaitiosta olette luvanneet. Kun on menossa myös valtava sote-uudistus, viittomakielen käyttäjillä on huoli siitä, miten heidän kielelliset oikeutensa tullaan ottamaan tässä uudistuksessa huomioon, varsinkin kun tilanne nyt tänä päivänä on se, mikä se on. Kysynkin hallitukselta: kuinka aiotte turvata sote-uudistuksessa viittomakielisten oikeudet ja oikeudet omaan äidinkieleensä?

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin oleellinen. Meillä jokaisella on oikeus saada palveluitamme omalla äidinkielellämme. Ajattelen myös sillä tavalla, että se on erityisen arvokasta silloin kun on kysymyk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

sessä hädän hetkellä turvattava palvelu. Toisaalta tulkkauspalveluissa ja viittomakielisten asiassa kysymys on jokapäiväisen avun tarpeesta.

Sote-uudistuksessa tätä on arvioitu minusta riittävällä tavalla, ja valiokunnan jäsenenä muistan, että kevätpuolella etujärjestöjen kautta erilaisten kielivähemmistöjen, kuten saamenkielisten tai viittomakielisten, asema nousi voimakkaasti esiin. Erityisesti saamenkielisten osaltahan tämä koskee keskitetysti yhtä maakuntaa ja viittomakielisten osalta koko Suomea. Minusta tämä on uudistuksessa riittävällä tavalla huomioitu, ja halutessanne toimitan tästä mielelläni lisäinformaatiota.

Kysymyksen käsittely päättyi.